

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 78.157/1-2-3-4-16
van 2 oktober 2025

avis 78.157/1-2-3-4-16
du 2 octobre 2025

over

sur

een voorontwerp van
‘programmadedcreet 2025 (II)’

un avant-projet de
‘décret-programme 2025 (II)’

Op 28 augustus 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister-President van de Duitstalige Gemeenschap verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van 'programmadecreet 2025 (II)'.

De hoofdstukken 5 en 6 zijn door de eerste kamer onderzocht op 16 september 2025. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De hoofdstukken 3 (afdelingen 1, 3 en 5), 4 en 6 zijn door de tweede kamer onderzocht op 24 september 2025. De kamer was samengesteld uit Patrick RONVAUX, kamervoorzitter, Pierre-Olivier DE BROUX en Laurence VANCRAVEBECK, staatsraden, Philippe DE BRUYCKER, assessor, en Béatrice DRAPIER FACCO, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Roger WIMMER, eerste auditeur.

De hoofdstukken 1 (afdeling 1), 2 en 6 zijn door de derde kamer onderzocht op 23 september 2025. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS en Githa SCHEPPERS, eerste auditoren, en Ronald VAN CROMBRUGGE, adjunct-auditeur.

De hoofdstukken 3 (afdelingen 2 en 4) en 6 zijn door de vierde kamer onderzocht op 22 september 2025. De kamer was samengesteld uit Bernard BLERO, kamervoorzitter, Dimitri YERNAULT en Anne-Stéphanie RENSON, staatsraden, Philippe DE BRUYCKER, assessor, en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Roger WIMMER, eerste auditeur.

De hoofdstukken 1 (afdelingen 2 tot 4) en 6 zijn door de zestiende kamer onderzocht op 18 september 2025. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Katrien DIDDEN, auditeur, en Benjamin MEEUSEN en Allan MAGEROTTE, adjunct-auditoren.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 oktober 2025.

*

Le 28 août 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre-président de la Communauté germanophone à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de 'décret-programme 2025 (II)'.

Les chapitres 5 et 6 ont été examinés par la première chambre le 16 septembre 2025. La chambre était composée de Pierre LEFRANC, président de chambre, Brecht STEEN et Tim CORTHAUT, conseillers d'État, Michel TISON, assesseur, et Eline YOSHIMI, greffier.

Le rapport a été présenté par Kristine BAMS, premier auditeur chef de section.

Les chapitres 3 (sections 1re, 3 et 5), 4 et 6 ont été examinés par la deuxième chambre le 24 septembre 2025. La chambre était composée de Patrick RONVAUX, président de chambre, Pierre-Olivier DE BROUX et Laurence VANCRAVEBECK, conseillers d'État, Philippe DE BRUYCKER, assesseur, et Béatrice DRAPIER FACCO, greffier.

Le rapport a été présenté par Roger WIMMER, premier auditeur.

Les chapitres 1er (section 1er), 2 et 6 ont été examinés par la troisième chambre le 23 septembre 2025. La chambre était composée de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, président de chambre, Koen MUYLLE et Elly VAN DE VELDE, conseillers d'État, Bruno PEETERS, assesseur, et Annemie GOOSSENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS et Githa SCHEPPERS, premiers auditeurs, et Ronald VAN CROMBRUGGE, auditeur adjoint.

Les chapitres 3 (sections 2 et 4) et 6 ont été examinés par la quatrième chambre le 22 septembre 2025. La chambre était composée de Bernard BLERO, président de chambre, Dimitri YERNAULT et Anne-Stéphanie RENSON, conseillers d'État, Philippe DE BRUYCKER, assesseur, et Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, greffier.

Le rapport a été présenté par Roger WIMMER, premier auditeur.

Les chapitres 1er (sections 2 à 4) et 6 ont été examinés par la seizième chambre le 18 septembre 2025. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre f.f., Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Katrien DIDDEN, auditeur, et Benjamin MEEUSEN et Allan MAGEROTTE, auditeurs adjoints.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 2 octobre 2025.

*

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

VORMVEREISTEN

1. Blijkens de stukken gevoegd bij de adviesaanvraag heeft de Regering van de Duitstalige Gemeenschap op 3 juli 2025 beslist de Minister-President, Minister van Lokale Besturen, Ruimtelijke Ordening en Financiën te gelasten over het voorliggende voorontwerp het spoedadvies in te winnen van een reeks instanties en adviesraden (namelijk de Beirat für Gesundheit, de Beirat für Seniorenunterstützung, de Verwaltungsrat des Zentrums der Deutschsprachigen Gemeinschaft für Kinderbetreuung, de Beirat für Wohnungswesen und Energie, de Rat für Familienleistungen, de Jugendrat der Deutschsprachigen Gemeinschaft, de Wirtschafts- und Sozialrat der Deutschsprachigen Gemeinschaft, de Verwaltungsausschuss für den Bereich selbstbestimmtes Leben, de Beirat für Integration und das Zusammenleben in Vielfalt en de Gegevensbeschermingsautoriteit). Niet al die adviezen blijken al te zijn gegeven.

2. Een aantal bepalingen uit het voorontwerp betreffen regelingen waarvan de stellers dienen na te gaan of een aanmelding bij de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) vereist is, dan wel of een vrijstellingsregeling van toepassing is en, zo dat het geval is, of aan de voorwaarden voor de toepassing daarvan is voldaan. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de artikelen 45 tot 51 en 84 van het voorontwerp.

Bij de artikelsgewijze bespreking wordt zo nodig nader ingegaan op dit aspect.

3. Hoofdstuk 2 van het voor advies voorgelegde voorontwerp heeft betrekking op aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied vallen van de wet van 16 juli 1973 ‘waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt’.

Artikel 6 van de wet van 16 juli 1973 bepaalt:

“Elke overheid moet alle erkende representatieve verenigingen en alle ideologische en filosofische strekkingen betrekken bij de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid.

Met dit doel zullen zij een beroep doen op passende bestaande of op te richten organen en structuren, met het oog op inspraak of advies.”

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Uit die bepaling volgt dat elke overheid ertoe gehouden is om bij de voorbereiding van haar cultuurbeleid alle erkende representatieve verenigingen en alle ideologische en filosofische strekkingen te betrekken, en om, indien nodig, daartoe organen *ad hoc* op te richten.

Daarbij komt, zoals de afdeling Wetgeving reeds vaak opgemerkt heeft, dat uit diezelfde bepalingen volgt dat de adviesinstanties die op het stuk van de culturele aangelegenheden opgericht zijn, geacht moeten worden een verplicht uit te oefenen bevoegdheid te hebben om een advies uit te brengen.

In dit geval blijkt uit het dossier dat aan de afdeling Wetgeving is overgezonden niet of over de bepalingen van de afdelingen 1, 2 en 4 van hoofdstuk 2 van het voorontwerp het advies is ingewonnen van een orgaan waarvan de samenstelling beantwoordt aan de vereisten van de wet van 16 juli 1973.²

4. De overige opmerkingen inzake de vormvereisten zijn opgenomen bij de artikelsgewijze bespreking.

5. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van de voornoemde vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan,³ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

HOOFDSTUK 1 – PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN

Afdeling 1 – Gezondheid

Artikelen 1 tot 5

1. De artikelen 1 tot 5 van het voorontwerp strekken tot regeling van de verwerking van persoonsgegevens van gezondheidszorgbeoefenaars en zorgbeoefenaars (alook van instellingen van (gezondheids)zorg – zie daarover opmerking 3.2) in een kadaster van zorgaanbieders en instellingen. De gemachtigde gaf, in het licht van de bevoegdheid van de Duitstalige Gemeenschap, de volgende toelichting bij de verhouding tussen de ontworpen databank en de databank CoBRHA+ die wordt geregeld in het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest

² Wat afdeling 3 van dat hoofdstuk betreft, verklaarde de gemachtigde: “Diese Änderung des Dekrets vom 1. März 2021 geht auf einen Wunsch des Beirats für Mediendienste zurück. Hierbei handelt es sich um ein Organ im Sinne des Gesetzes vom 16. Juli 1973. Ein zusätzliches Gutachten wurde daher nicht eingeholt.” Bijgevolg kan worden aangenomen dat aan het vormvereiste is voldaan.

³ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

en de Franse Gemeenschapscommissie 'betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot CoBRHA+'.

“Das Zusammenarbeitsabkommen über die Datenbank ‚CoBRHA+‘ lässt explizit offen, welche staatliche Instanz für die Publikation der Daten eines bestimmten Typus von Akteuren der Gesundheitsversorgung verantwortlich ist, seien es ‚Fachkräfte der Gesundheitspflege‘, ‚Pflegefachkräfte‘ oder ‚Organisationen, die im Gesundheits- und Pflegebereich tätig sind‘.

Für die Fachkräfte der Gesundheitspflege im Sinne des koordinierten Gesetzes vom 10. Mai 2015 über die Ausübung der Gesundheitspflege ist de facto der Föderalstaat in Gestalt des LIKIVs und der FÖD-Gesundheit verantwortlich, allein schon, weil diese beiden Behörden all diejenigen Datenbanken verwalten, in denen Daten zu Fachkräften der Gesundheitspflege gespeichert sind (bspw. in eCAD). Was nun die Publikation der Daten der ‚Pflegefachkräfte‘ und ‚Organisationen‘ in CoBRHA+ betrifft, so ist dies de facto Aufgabe der Teilstaaten bzw. der Gemeinschaften; betreffend das Gebiet deutscher Sprache mithin diejenige der Deutschsprachigen Gemeinschaft.

Dies bedeutet, dass die Deutschsprachige Gemeinschaft unmittelbare authentische Quelle für CoBRHA+ bezüglich Daten von Organisationen und ‚Pflegefachkräften‘ ist, die ihre Tätigkeit auf dem Gebiet deutscher Sprache ausüben. Um nun ihre Aufgabe als authentische Quelle zu erfüllen, muss die Deutschsprachige Gemeinschaft notwendigerweise über eine Datenbank verfügen, in der sie jene Daten sammelt und verwaltet, die sie nachfolgend in CoBRHA+ publiziert, oder sofern diese schon publiziert wurden, aktualisiert.

Im Zuge der Publikation oder Aktualisierung von Daten der beiden vorgenannten Typen von Akteuren kann es nötig sein, dass die Deutschsprachige Gemeinschaft – allein schon im Rahmen der Publikation als authentische Quelle – Daten von Fachkräften der Gesundheitspflege, die eigentlich unter die Ägide des Föderalstaates fallen, verarbeiten muss. Dies hat seine Ursache in der Tatsache, dass CoBRHA+ nicht nur die Daten von Akteuren der Gesundheitsversorgung als solche speichert, sondern auch die Verknüpfungen bzw. Beziehungen zwischen diesen Akteuren. Wenn die Deutschsprachige Gemeinschaft nun Daten derjenigen Typen von Akteuren hochlädt, für die sie verantwortlich ist, kann es sein; dass sie ebenfalls die Beziehungen dieser Akteure zu Fachkräften der Gesundheitspflege publiziert. Um dies zu tun, muss die Deutschsprachige Gemeinschaft jedoch zuvor die Daten dieser Fachkräfte, die sie aus CoBRHA+ erhalten hat, verarbeiten. Dies bedeutet jedoch nicht, dass die Deutschsprachige Gemeinschaft in irgendeiner Weise Daten zu diesen Fachkräften – für die sie nicht authentische Quelle ist – in CoBRHA+ hochlädt. Lediglich die Verknüpfungen von Organisationen und Pflegefachkräften zu Fachkräften im Sinne des Gesetzes vom 10. Mai 2015 können durch die Teilstaaten publiziert werden, was jedoch die lokale informationstechnische Verarbeitung bzw. Speicherung ihrer Daten erforderlich macht.

Zusammengefasst ist das aufzurichtende Kataster daher primär eine authentische Quelle für CoBRHA+ und nicht umgekehrt, in Hinsicht für Daten betreffend das Gebiet deutscher Sprache zu Organisationen und ‚Pflegefachkräften‘! Lediglich betreffend die Daten von Fachkräften der Gesundheitspflege ist CoBRHA eine mittelbare authentische Quelle für das aufzurichtende Kataster. Mittelbar, da keine Daten von der eigentlichen Datenerhebung aus direkt in CoBRHA fließen, sondern nur über den Weg anderer authentischer Quellen, wie z.B. eCAD, oder ZBU (KBO/BCE).

Der Begriff Kataster wurde gewählt, da er die beschriebene Basisfunktion der Datenbank umreißt, nämlich einen Ist-Zustand zu erfassen, sprich die Liste der Organisationen des Gesundheits- und Pflegebereichs und der ‚Pflegefachkräfte‘ auf dem

Gebiet deutscher Sprache. Der Begriff Kataster ist hier demnach angelehnt, an den Begriff des Grundkatasters, das primär dazu dient, den Ist-Zustand aller Grundstücke zu erfassen bzw. zu ‚kartieren‘.

Diese Verwendung des Begriffs ‚Kataster‘ für eine Datenbank findet sich bspw. in der deutschsprachigen Bezeichnung des Registers, dass durch das Gesetz vom 29. Januar 2003 zur Errichtung der föderalen Datenbank der Fachkräfte der Gesundheitspflege (resp. Art. 97 ff des koordinierten Gesetzes vom 10 Mai 2015) teilweise verwendet wird (so z.B. im ZA CoBRHA+ von 2023). Im Allgemeinen ist der Begriff ‚Kataster‘ in seiner breiten Bedeutung als eine Spezifizierung des Überbegriffs ‚Register‘ verbreitet, um eine Datensammlung zu bezeichnen die nicht nur für einen einzelnen spezifischen Zweck errichtet wird, sondern primär eine Erfassung darstellt, die mittelbar als Basis für andere Register genutzt werden kann.

In Hinsicht auf [die Frage], was der Unterschied sei, zwischen CoBRHA+ und dem Kataster, wird dies zum Ersten durch obenstehende Ausführung beantwortet; zum Zweiten soll das Kataster auch Kontaktdaten umfassen, die nicht in CoBRHA+ oder einer anderen authentischen Quelle abzurufen sind, ebenso wie Daten über die Selbständigkeit von Gesundheitsfachkräften; zum Dritten ist CoBRHA+ selbst wiederum kein Kataster, da es keine Erfassung des Ist-Zustandes ist, sondern eine authentische Quelle, die primär dem Zweck der Authentisierung und Autorisierung dient, die wiederum aus Datenbanken bzw. authentischen Quellen gespeist wird, die man nach obiger Definition als Kataster bezeichnen kann, wie z.B. eCAD.

(...)

Die Deutschsprachige Gemeinschaft kann sich auf ihre Zuständigkeit im Bereich der Gesundheitspflege und dem Personenbeistand berufen (Artikel 5 § 1 Absatz 1 Buchstabe I und II des Sondergesetzes vom 8. August 1980 zur Reform der Institutionen sowie Artikel 4 § 2 des Gesetzes vom 31. Dezember 1983 über institutionelle Reformen für die Deutschsprachige Gemeinschaft.

(...) Daten von Fachkräften der Gesundheitspflege im Sinne des koordinierten Gesetzes vom 10. Mai 2015 [werden] verarbeitet, um ggf. Verbindungen zwischen diesen und Akteuren, für welche die Deutschsprachige Gemeinschaft authentische Quelle ist, publizieren zu können.

Weiterhin stellt Art. 3, 3 des Zusammenarbeitsabkommens CoBRHA+ fest, dass die Teilstaaten Daten aus CoBRHA+ erhalten können: entweder zur ‚Erfüllung der ihnen anvertrauten Aufgaben im Rahmen der Vorschriften, deren Anwendung sie gewährleisten, oder zur Erfüllung der Aufgaben, die ihnen durch oder aufgrund eines Gesetzes, eines Dekrets oder einer Ordonnanz auferlegt werden, soweit sie eine eindeutige Identifizierung der Akteure der Gesundheitsversorgung;‘ sowie nach Art. 3, 4 für statistische Zwecke.”

Voor het regelen van de verwerking van persoonsgegevens zijn de materiële bevoegdheden van de betrokken overheden maatgevend. Er rijzen dan ook geen bezwaren bij de oprichting en regeling van het kadaster van zorgaanbieders en instellingen aangezien met de verwerking van die gegevens enkel de uitoefening van bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap wordt beoogd, alsook de nadere uitwerking van het aandeel van de Duitstalige Gemeenschap in de uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023. De omstandigheid dat bepaalde van die gegevens ook worden verwerkt door andere overheden, voor doelstellingen die in de bevoegdheden van die overheden kunnen worden ingepast, doet geen afbreuk aan die vaststelling, evenmin als de omstandigheid dat bepaalde van die gegevens afkomstig zijn van de federale overheid.

2. De gemachtigde verklaarde dat de betrokken persoonsgegevens worden verwerkt op grond van artikel 6, lid 1, e), en lid 3, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’ (hierna: AVG) en dat er geen persoonsgegevens worden verwerkt als bedoeld bij de artikelen 9 en 10 AVG (waarvoor bijzondere beperkingen en voorwaarden gelden).⁴ Die twee elementen kunnen het best ook worden vermeld in de memorie van toelichting.

3. In het opschrift van het ontworpen hoofdstuk II, alsook in het ontworpen artikel 7, eerste lid, van het decreet van 1 juni 2004 ‘zur Gesundheitsförderung und zur medizinischen Prävention’ (artikelen 1 en 3 van het voorontwerp) wordt gewag gemaakt van het kadaster van zorgaanbieders en instellingen (“Kataster der Gesundheitsdienstleister und Einrichtungen”).

3.1. De term “zorgaanbieder” (Gesundheitsdienstleister) wordt echter niet nader gedefinieerd, ook al kan uit de context worden opgemaakt dat het gaat om een overkoepelende term voor de termen “gezondheidszorgbeoefenaars” (“Fachkräfte der Gesundheitspflege”) en “zorgbeoefenaars” (“Pflegefachkräfte”), die worden gedefinieerd in het ontworpen artikel 6, 1° en 2°, van het decreet van 1 juni 2004. Er zou dan ook een definitie van de eerstgenoemde term moeten worden opgenomen in dat ontworpen artikel 6, of die term zou in het opschrift van het ontworpen hoofdstuk II en in het ontworpen artikel 7, eerste lid, moeten worden vervangen door de woorden “gezondheidszorg- en zorgbeoefenaars” (zoals onder meer in het ontworpen artikel 7, tweede lid).

3.2. Ondanks de vermelding van “instellingen” (“Einrichtungen”) in het opschrift van het ontworpen hoofdstuk II en in de ontworpen artikelen 7, eerste lid, en 8, § 2, tweede lid, 1° en 4°, van het decreet van 1 juni 2004 komen er in afdeling 1 van hoofdstuk 1 van het voorontwerp geen bepalingen voor die specifiek betrekking hebben op de verwerking van gegevens van gezondheids- en zorginstellingen. De gemachtigde bevestigde dat het wel degelijk de bedoeling is dat de ontworpen regeling ook geldt voor dergelijke instellingen en stelde voor om aan te sluiten bij de term “organisatie in de gezondheid of de zorg” in artikel 1, 5°, van het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023.

Die aanpassing volstaat echter niet. Er moet een inhoudelijke regeling komen van de verwerking van gegevens over die instellingen en organisaties en, in het licht van het legaliteitsbeginsel inzake de verwerking van persoonsgegevens,⁵ bepaald worden wat de doeleinden zijn van de verwerking van de relevante persoonsgegevens, wat de categorieën zijn van persoonsgegevens die worden verwerkt en wat de categorieën van personen zijn die tot die persoonsgegevens toegang hebben.

⁴ Zie overigens, wat dat laatste betreft, ook de toelichting bij artikel 4 van het samenwerkingsakkoord van 22 december 2023 (BS 22 maart 2024, blz. 35051-35052).

⁵ In zoverre de verwerking van persoonsgegevens van natuurlijke personen wordt geregeld die in die instellingen of organisaties werkzaam zijn.

Artikel 3

1. De gemachtigde verklaarde dat in het ontworpen artikel 7, tweede lid, 1°, van het decreet van 1 juni 2004 (artikel 3 van het voorontwerp) moet worden geschreven: “Kontaktaufnahme durch die Hygieneinspektion mit Fachkräften der Gesundheitspflege und Pflegefachkräften bei Infektionsfällen gemäß Kapitel IIter” in plaats van “Kontaktaufnahme mit Fachkräften der Gesundheitspflege und Pflegefachkräften, insbesondere selbstständigen Krankenpflegern durch die Hygieneinspektion bei Infektionsfällen gemäß Kapitel IIter”.

2. Gevraagd wat in het ontworpen artikel 7, tweede lid, 4°, wordt bedoeld met “andere processen” (“andere Prozesse”) en of dit nader omschreven kan worden, antwoordde de gemachtigde:

“Dieser Artikel bezieht sich ausschließlich auf die technische Kontrolle der Datenqualität über Gesundheitsdienstleister/-einrichtungen.”

De ontworpen bepaling moet worden verduidelijkt zodat de doelstelling beter wordt afgebakend.

Artikel 4

1. In het ontworpen artikel 8, § 2, van het decreet van 1 juni 2004 (artikel 4 van het voorontwerp) moeten ook in de punten 2° en 3° de categorieën van personen worden bepaald waarvan de erin vermelde persoonsgegevens worden verwerkt.

Tevens moeten de categorieën van personen worden bepaald die toegang hebben tot de persoonsgegevens bedoeld in die paragraaf 2.⁶

2. De gemachtigde gaf de volgende toelichting bij de keuze van de maximale bewaartermijn van twintig jaar na de stopzetting van de beroepsuitoefening in het ontworpen artikel 8, § 3:

“Es gibt Fälle von Gesundheitsfachkräften, die offiziell pensioniert sind (wie in den Quellen der Sozialversicherung angegeben) und daher auch beim LIKIV den Status ‚pensioniert‘ haben, aber dennoch weiterhin teilweise ihren Beruf ausüben. Wir halten mit diesem Artikel die Aufbewahrungsfrist restriktiver ein als im [Zusammenarbeitsabkommen] CoBRHA+ von 2023, in dem in Art. 5 Absatz 2 festgelegt ist, dass die Daten von Gesundheitsdienstleistern erst zwanzig Jahre nach ihrem Tod gelöscht werden müssen.”

Het is raadzaam om deze uitleg op te nemen in de memorie van toelichting.

⁶ De gemachtigde verklaarde dat het enkel gaat om “Mitarbeiter des Fachbereichs Gesundheit und Senioren der Hauptverwaltung, d.h. des Ministeriums der Deutschsprachigen Gemeinschaft”.

Artikel 5

Gevraagd wat in het ontworpen artikel 9, eerste lid, van het decreet van 1 juni 2004 (artikel 5 van het voorontwerp) wordt bedoeld met “Die Regierung achtet darauf” en of dit bedoeld is als een delegatie van verordenende bevoegdheid, antwoordde de gemachtigde:

“Die Formulierung ‚achtet darauf‘ ist verpflichtend im Sinne einer Aufsichts- oder Gewährleistungsfunktion, aber sie ist nicht gleichbedeutend mit einer formellen Delegation von Regelungskompetenz. Sie bedeutet: Die Regierung hat auf technisch-organisatorischer Ebene dafür Sorge zu tragen, dass bestimmte Standards eingehalten werden. Sie muss überwachen, kontrollieren oder sicherstellen, dass andere Akteure (z. B. Behörden) die Sicherheitsmaßnahmen umsetzen. Es handelt sich also nicht um eine Ermächtigung im klassischen Sinn.”

Het is raadzaam om deze uitleg op te nemen in de memorie van toelichting.

Artikel 8

In het ontworpen artikel 4 van het decreet van 4 juni 2007 ‘über den nicht dringenden Krankentransport’ (artikel 8 van het voorontwerp) wordt voor de regeling van de klachtenprocedure verwezen naar hoofdstuk 2 van het decreet van 21 februari 2022 ‘zur Festlegung verschiedener Instrumente des Informations- und Beschwerdemanagements in der Deutschsprachigen Gemeinschaft’. De gemachtigde verklaarde het volgende over de verhouding tussen die regeling en de ontworpen bepaling:

“Die nach dem Dekret vom 4. Juni 2007 anerkannten Dienste für den nicht dringenden Krankentransport sind keine Behörden im Sinne von Artikel 1 Nummer 1 des Dekrets vom 21. Februar 2022. Daher sind sie nicht verpflichtet, ein internes Beschwerdeverfahren einzurichten. Stattdessen enthielt bereits das Dekret von 2007 eine eigene Beschwerderegelung, die nun aktualisiert und auf das aktuelle Beschwerdedekret von 2022 angeglichen wurde.

(...) Da die anerkannten Dienste für den nicht dringenden Krankentransport nicht unter die Definition einer „Behörde“ im Sinne des Dekrets vom 21. Februar 2022 fallen, werden die Bestimmungen von Kapitel 2 dieses Dekrets nicht auf sie angewendet. Stattdessen enthält der Entwurf mit Artikel 4 eine eigene Regelung, die die bisherige Beschwerdemöglichkeit aktualisiert.

Durch die Änderung wird nicht vorgesehen, dass Beschwerden künftig direkt nur an den Krankentransportdienst gerichtet werden müssen. Stattdessen übernimmt die Verbraucherschutzzentrale die Rolle der Anlaufstelle, die bisher beim Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft lag. Patienten können sich also weiterhin an eine unabhängige Stelle außerhalb des Dienstes wenden. Das Einzige, das sich verändert ist die zuständige Stelle.”

Aangenomen dat de diensten voor niet-dringend ziekenvervoer geen overheden zijn als bedoeld in het decreet van 21 februari 2022 en dus niet onder het toepassingsgebied vallen van dat decreet, kan dat decreet enkel van toepassing worden gemaakt door een meer specifieke en uitdrukkelijke regeling waarbij de precieze bepalingen ervan worden vermeld waaraan de

klachtenprocedure moet beantwoorden die door de betrokken diensten wordt uitgewerkt.⁷ Een andere mogelijkheid houdt in dat een volledig autonome regeling van de door de diensten uit te werken klachtenprocedure wordt opgenomen in de ontworpen bepaling, zonder verwijzing naar het decreet van 21 februari 2022.

Afdeling 2 – Ouderen

Artikel 11

1. In het ontworpen artikel 79.1, § 1, eerste lid, van het decreet van 13 december 2018 ‘über die Angebote für Senioren und Personen mit Unterstützungsbedarf sowie über die Palliativpflege’ is sprake van de zorgrelatie tussen “patiënten en een instelling of een medewerker van een instelling” (“einer Gesundheitspflegebeziehung oder Pflegebeziehung zwischen Patienten und einer Einrichtung oder einem Mitarbeiter”). Daarnaast is in hetzelfde ontworpen artikel 79.1, § 1, eerste lid, sprake van de gegevens van “dienstverrichters van woonzorgcentra voor ouderen” (“Dienstleister von Wohn- und Pflegezentren für Senioren”), gegevens van “bewoners” (“Bewohner”) en “medewerkers” (“Mitarbeiter”) van “woonzorgcentra” (Wohn- und Pflegezentren für Senioren). In het ontworpen artikel 79.1, § 1, tweede lid, 3°, wordt dan weer gesproken over de gegevens over de “medewerkers van een dienstverrichter van een woonzorgcentrum voor ouderen” (“Mitarbeiter des Dienstleisters eines Wohn- und Pflegezentrums für Senioren”).

2. Aangezien de gemachtigde bevestigt dat met de begrippen “patiënt” en “bewoner” hetzelfde wordt bedoeld, moet in het hele ontworpen artikel dezelfde term worden gebruikt.

3. Met de verwijzing naar instellingen (“Einrichtungen”) worden klaarblijkelijk niet dezelfde instellingen bedoeld waarvan sprake is op het einde van het ontworpen artikel 79.1, § 1, eerste lid, aangezien daar het e-Healthplatform (1°) en gelijkaardige openbare instellingen (2°) worden beoogd.

Gevraagd of de begrippen “instelling”, “woonzorgcentrum voor ouderen” en “dienstverrichter van woonzorgcentra voor ouderen” telkens hetzelfde betekenen, antwoordt de gemachtigde:

“In de Duitstalige Gemeenschap zijn er woonzorgcentra voor senioren die een rechtspersoon zijn, maar ook woonzorgcentra die bijvoorbeeld door een vzw of een vennootschap worden beheerd. In het laatste geval wordt de vereniging zonder winstoogmerk of de vennootschap beschouwd als dienstverlener van het woonzorgcentra. We gebruiken daarom het begrip ‘instelling’ om rekening te houden met de verschillen tussen de situaties.”

⁷ Dat geldt ook voor de eventuele bevoegdheid van de vzw Verbraucherschutzzentrale als centraal meldpunt voor bijstand op het gebied van klachtenbeheer in de zin van artikel 3 van het decreet van 21 februari 2022 (zie het besluit van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap van 22 maart 2022 ‘zur Anerkennung der VoG ‘Verbraucherschutzzentrale’ als zentrale Anlaufstelle zum Beistand in Sachen Beschwerdemanagement in der Deutschsprachigen Gemeinschaft’), aangezien de bevoegdheid van dat meldpunt thans beperkt is tot het toepassingsgebied van dat decreet.

In het licht van deze verduidelijking moet in het ontworpen artikel 79.1, § 1, tweede lid, 3°, de verwijzing naar “Mitarbeiter des Dienstleisters eines Wohn- und Pflegezentrums für Senioren” worden vervangen door een verwijzing naar “die Mitarbeiter einer Einrichtung”.

4. De gemachtigde stelt voor de formulering van artikel 79.1, § 1, tweede lid, 2°, aan te passen, zodat zowel het identificatienummer van het woon- en zorgcentrum voor senioren waar de in punt 1° genoemde bewoner woont, als, indien van toepassing, het identificatienummer van de dienstverrichter die dit centrum beheert, kan worden doorgegeven.

Het verdient inderdaad aanbeveling te preciseren dat zowel het identificatienummer van het woon- en zorgcentrum voor senioren, als, indien van toepassing, het identificatienummer van de dienstverrichter die dit centrum beheert, kan worden doorgegeven. Daartoe moet niet enkel de tekst van het ontworpen artikel 79.1, § 1, tweede lid, 2°, worden aangepast. Daarnaast dient, omwille van de coherentie van de regeling, ook in het ontworpen artikel 79.1, § 1, eerste lid, te worden verwezen naar de dienstverrichter die het woonzorgcentrum beheert.

5. Het ontworpen artikel 79.1, § 1, tweede lid, 3°, a), maakt het mogelijk om het RIZIV-nummer van de medewerker van het woonzorgcentrum door te geven aan het eHealth-platform.

Deze bepaling is niet in overeenstemming met artikel 8 van de wet van 21 augustus 2008 ‘houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen’. Dit bepaalt dat bij de mededeling van niet-gecodeerde persoonsgegevens aan en door het eHealth-platform uitsluitend de identificatienummers worden gebruikt zoals bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 ‘houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid’. De bepaling moet dan ook worden weggelaten.

6. Aangezien artikel 8, § 1, 1°, van de wet van 15 januari 1990 het rijksregisternummer betreft, en artikel 8, § 1, 2°, van die wet “het identificatienummer van de Kruispuntbank”, is het eenvoudiger in de ontworpen bepalingen onder artikel 79.1, § 1, tweede lid, 1°, a), en 3°, a) te verwijzen naar “de identificatienummers vermeld in artikel 8, § 1, 1° en 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid”.

7. In het ontworpen artikel 79.1, § 1, tweede lid, 3°, a), wordt het woord “entweder” het best weggelaten.

Afdeling 3 – Gezin

Artikel 16

1. Artikel 16 van het voorontwerp voegt aan artikel 6 van het decreet van 23 april 2018 ‘über die Familienleistungen’ een lid toe waaruit blijkt dat een attest van immatriculatie niet geldt als verblijfvergunning die het recht op kinderbijslag opent voor een kind met een buitenlandse nationaliteit. Dit recht wordt slechts geopend op de datum van de beslissing tot toekenning van het

verblijfsrecht of tot erkenning van de status van staatloze, vluchteling of tot toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus.

2. Een gelijkaardige maatregel in Vlaamse en Waalse regelgeving maakte reeds het voorwerp uit van onderzoek door de afdeling Wetgeving, waarbij de Raad van State tot de volgende bevindingen kwam:⁸

“5. De artikelen 23 en 24 van het Internationaal verdrag van 28 juli 1951 ‘betreffende de status van vluchtelingen’, gesloten te Genève (hierna: Vluchtelingenverdrag) bepalen het volgende:

‘Art. 23. Ondersteuning van overheidswege:

De Verdragsluitende Staten zullen de regelmatig op hun grondgebied verblijvende vluchtelingen, wat de ondersteuning en bijstand van overheidswege te voorziening in het levensonderhoud betreft, op dezelfde wijze als hun onderdanen behandelen.

Art. 24. Arbeidswetgeving en sociale zekerheid:

1. De Verdragsluitende Staten zullen de regelmatig op hun grondgebied verblijvende vluchtelingen op dezelfde wijze behandelen als de onderdanen, wat de volgende aangelegenheden betreft:

a) Voor zover deze aangelegenheden zijn geregeld bij de wet of door voorschriften dan wel onderworpen zijn aan overheidstoezicht: beloning, met inbegrip van gezinsuitkeringen welke daarvan deel uitmaken, werktijden, overwerk, betaald verlof, beperking van huisarbeid, minimumleeftijd voor arbeid in loondienst, leerlingenstelsel en vakopleiding, arbeid van vrouwen en jeugdige personen, en aanspraken uit collectieve arbeidsovereenkomsten;

b) Sociale zekerheid (wettelijke voorschriften betreffende arbeidsongevallen, beroepsziekten, moederschap, ziekte, invaliditeit, ouderdom, overlijden, werkloosheid, gezinslasten en elk ander risico dat, overeenkomstig de nationale wetgeving, valt onder een stelsel van sociale zekerheid), behoudens:

i) Passende regelingen voor de handhaving van verkregen rechten en van rechten welke verkrijging een aanvang heeft genomen;

ii) Bijzondere, door de nationale wetgeving van het land van verblijf voorgeschreven regelingen betreffende uitkeringen of gedeeltelijke uitkeringen, geheel betaalbaar uit openbare geldmiddelen, alsmede uitkeringen, gedaan aan hen die niet voldoen aan de voor de toekenning van een normale uitkering gestelde voorwaarden inzake bijdragen.

(...)

⁸ Adv.RvS 67.060/1 van 9 april 2020 over een ontwerp dat geleid heeft tot het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2020 ‘tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2018 tot vaststelling van de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind en betreffende de vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden voor de gezinsbijslagen, de startbedragen geboorte en adoptie en de universele participatietoelagen, wat betreft de datum van het ontstaan van het recht op gezinsbijslagen voor het kind dat vluchteling is’ en adv.RvS 75.183/2 van 22 februari 2024 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van het Waalse Gewest van 25 april 2024 ‘modifiant le décret du 8 février 2018 relatif à la gestion et au paiement des prestations familiales’, *Parl.St.* W.Parl. 2023-24, nr. 1662/1, 14.

Steunend op artikel 78 van het Verdrag ‘betreffende de werking van de Europese Unie’ (VWEU)⁹ hebben de bepalingen van het Vluchtelingenverdrag een neerslag gevonden in richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ‘inzake normen voor erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming’. De beoordeling in het licht van deze richtlijn leidt niet tot een andere conclusie dan de beoordeling die hierna in het licht van de artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag wordt gemaakt.

6. Artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet bepaalt:

‘Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Die rechten omvatten inzonderheid:

(...)

6° het recht op gezinsbijslagen’.

7. De regel uit de artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag die inhoudt dat de erkende vluchtelingen ‘op dezelfde wijze’ als de Belgische onderdanen recht op sociale bijstand en sociale zekerheid genieten, sluit niet elk verschil in behandeling uit. Zo’n verschil in behandeling moet echter voldoen aan de algemene vereisten van het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod, en mag, om aan de artikelen 23 en 24 niet elke betekenis te ontnemen, niet gesteund zijn op het enkele feit dat de betrokken gerechtigde een erkende vluchteling is.¹⁰

Uit het Vluchtelingenverdrag volgt aldus, zonder te moeten nagaan of de gezinsbijslagen thans onder artikel 23 dan wel 24 van het verdrag ressorteren, dat de erkende vluchtelingen op gelijke wijze als Belgische onderdanen de rechten inzake gezinsbijslagen genieten.¹¹

8.1. De artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag kennen het recht om op gelijke wijze te worden behandeld toe aan de rechtmatig op het grondgebied verblijvende vluchtelingen. Als zodanig blijkt uit de tekst van deze bepalingen niet of deze gelijke behandeling ook geldt ten aanzien van de personen die de erkenning als vluchteling hebben aangevraagd (de zogenaamde kandidaat-vluchtelingen of asielzoekers).

⁹ Voetnoot uit het geciteerde advies (67.060/1): Artikel 78, eerste lid, VWEU bepaalt dat de Unie een gemeenschappelijk beleid ontwikkelt “inzake asiel, subsidiaire bescherming en tijdelijke bescherming, teneinde iedere onderdaan van een derde land die internationale bescherming behoeft, een passende status te verlenen en de naleving van het beginsel van non-refoulement te garanderen” en dat dit “in overeenstemming [moet] zijn met het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen alsmede met de andere toepasselijke verdragen”.

¹⁰ Voetnoot uit het geciteerde advies: Adv.RvS nr. 58.402/1 van 8 december 2015 over een voorstel van wet tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 wat betreft de spreiding van erkende vluchtelingen, *Parl.St.* Kamer, 2014-15, nr. 54-1361/2.

¹¹ Voetnoot uit het geciteerde advies: Zie bv. “In zoverre de wet aan gerechtigden die geen Belg zijn, voor het genot van een bepaalde bijstand een verplichting oplegt die ze niet aan Belgen oplegt, kan ze geen gevolg hebben ten aanzien van vluchtelingen”, Cass. 16 april 1984, *Arr.Cass.*, 1983-84, 1093.

De rechtspraak van het Hof van Cassatie bevestigt dat uit de Conventie voortvloeit¹² dat de latere erkenning als vluchteling *declaratoir* is, m.a.w. dat na erkenning er wordt van uitgegaan dat de erkende vluchteling de status van erkende vluchteling bezat vanaf het ogenblik waarop hij die status aanvroeg.

De omstandigheid dat de erkenning als vluchteling *declaratoir* is, heeft echter niet tot gevolg dat, vóórdat die erkenning wordt verkregen, degene die enkel een aanvraag heeft gedaan de volledige rechten kan uitoefenen die aan de erkende vluchtelingen door de wet zijn gegeven.¹³ Het Hof van Cassatie bevestigt daarentegen dat de gelijkschakeling slechts geldt 'voor de persoon die krachtens de toepasselijke wetgeving de hoedanigheid van vluchteling bezit en als zodanig erkend is'.¹⁴

8.2. Het feit dat de kandidaat-vluchteling in de periode dat zijn aanvraag wordt behandeld geen aanspraak kan maken op de gelijke behandeling bedoeld in de artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag, beantwoordt op zich evenwel niet de vraag of de kandidaat-vluchteling op het ogenblik dat hij erkend wordt als vluchteling, met terugwerkende kracht zijn aanspraak op gelijkschakeling kan laten gelden voor de periode van zijn asielprocedure.

Gelet op het declaratoire karakter van de erkenning tot vluchteling, moet de vluchteling met terugwerkende kracht geacht worden te hebben voldaan aan de voorwaarde van regelmatig op het grondgebied verblijvende vluchteling. In de periode tussen de asielaanvraag en de erkenning als vluchteling, heeft de erkende vluchteling bijgevolg, met terugwerkende kracht, recht op een gelijke behandeling in de zin van de artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag.

9. Krachtens artikel 6 van de wet van 12 januari 2007 'betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen'¹⁵ heeft elke asielzoeker recht op materiële hulp vanaf het ogenblik van het doen van zijn asielaanvraag, en is dit recht van kracht gedurende de hele asielprocedure.

Het recht op materiële hulp, bepaald in deze wet, geeft aldus vorm aan het recht van elke asielzoeker op opvang, die hem in staat moet stellen om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid (artikel 3 van de wet van 12 januari 2007).

Deze materiële hulp houdt in dat de asielzoeker recht heeft op een opvangplaats in een collectief of individueel opvangcentrum (art. 16-22), op medische begeleiding (art. 23-29), psychologische begeleiding (art. 30), maatschappelijke begeleiding (art. 31-32), juridische hulp (art. 33), een dagvergoeding (art. 34) en opleiding (art. 35).

10. Met verwijzing naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof¹⁶ bevestigt de toelichting bij de bijzondere wet van 6 januari 2014 'met betrekking tot de Zesde Staatshervorming' dat 'de toekenning van gezinsbijslagen [ertoe strekt] bij te dragen in de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen. Ze biedt een gedeeltelijke

¹² Voetnoot uit het geciteerde advies: Cass., 13 mei 1996, Abalisa / R.K.W., *Arr.Cass.* 1996, 446; *T.Vreemd.* 1996, 339, noot D. VANHEULE.

¹³ Voetnoot uit het geciteerde advies: Cass., 13 mei 1996.

¹⁴ Voetnoot uit het geciteerde advies: Cass., 13 mei 1996 en Cass. AR S.95.0043.N, 25 september 1995 (R.V.A. / Malik) *www.cass.be*; *Arr.Cass.* 1995, 819; *R.Cass.* 1996, 131, noot J. PUT.; *Rev.dr.étr.* 1996, 34, noot G. DE MOFFARTS; *T.Vreemd.* 1995, 263, noot G. DE MOFFARTS.

¹⁵ Voetnoot uit het geciteerde advies: Deze wet vormt de (gedeeltelijke) omzetting van richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 'tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming'.

¹⁶ Voetnoot uit het geciteerde advies: GwH 6 april 2011, nr. 53/2011, B.3. Zie ook GwH 23 oktober 2001, nr. 29/2001, B.3 en GwH 10 maart 2016, nr. 40/2016, B.4.3.

compensatie voor de toegenomen lasten die door het gezin worden gedragen wanneer het zich uitbreidt’.

11. Er moet nagegaan worden of het niet toekennen van de gezinsbijslagen met terugwerkende kracht voor de periode tussen de asielaanvraag en de erkenning als vluchteling, afbreuk doet aan de gelijke behandeling waarop de als vluchteling erkende persoon recht heeft.

Zoals vermeld sluit dit recht op gelijke behandeling ten aanzien van de sociale bijstand en de sociale zekerheid niet elk verschil in behandeling uit. Zo’n verschil in behandeling moet echter voldoen aan de algemene vereisten van het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod.

Een verschil in behandeling is slechts verenigbaar met de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.¹⁷

Voor zover de ondersteuning die de kandidaat-vluchteling ontvangt in de periode van het onderzoek van zijn adviesaanvraag, *de iure en de facto* voldoende rekening houdt met ‘de kosten van onderhoud en opvoeding’ van kinderen, kan aangenomen worden dat de asielzoekers in die periode een gelijkwaardige bescherming en ondersteuning genieten in het dragen van de lasten van onderhoud en opvoeding. Dat die ondersteuning een andere vorm aanneemt dan de gezinsbijslagen wordt op proportionele wijze verantwoord door de onzekerheid die bestaat over het statuut van het betrokken kind en van de betrokken ouders.

Voor zover de kandidaat-vluchteling aldus een gelijkwaardige ondersteuning ontvangt, kan uit de artikelen 23 en 24 van het Vluchtelingenverdrag niet de verplichting worden afgeleid om naderhand retroactief, en dus bovenop de reeds toegekende ondersteuning, gezinsbijslagen toe te kennen.

Het ontbreekt de Raad van State, afdeling wetgeving, aan de feitelijke gegevens om te kunnen inschatten of de verleende ondersteuning ook effectief als gelijkwaardig kan worden beschouwd.

12. Opgemerkt kan worden dat uit de regelgeving van de andere voor de gezinsbijslagen bevoegde overheden in België, expliciet of impliciet volgt dat de bevoegde regelgevers van oordeel waren dat de gelijke behandeling van de kandidaat-vluchtelingen voldoende gewaarborgd is door de ondersteuning op grond van de wet van 12 januari 2007 zodat een retroactieve toekenning van de gezinsbijslagen na de erkenning niet vereist is.

Aldus bepaalt artikel 6, tweede lid, van de ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 25 april 2019 ‘tot regeling van de toekenning van gezinsbijslag’ uitdrukkelijk dat het buitenlands kind recht heeft op gezinsbijslag op de datum van de beslissing tot erkenning van de status van staatloze, vluchteling of tot toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus.¹⁸

¹⁷ Voetnoot uit het geciteerde advies: Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie bv. GwH 28 februari 2013, nr. 24/2013, B.3.2.

¹⁸ Voetnoot uit het geciteerde advies: Artikel 4, 1°, van de ordonnantie van 25 april 2019 vereist dat het buitenlands kind “een buitenlander is die begunstigde is van een verblijfsvergunning”. De memorie van toelichting verduidelijkt dat een geldige verblijfsvergunning “niet een eenvoudig attest van immatriculatie” is (*Parl.St. Ver.Verg.GGC*, 2018-19, B-160/1, 11).

Artikel 4 van het decreet van Waalse Gewest van 8 februari 2018 ‘betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen’ bepaalt dat het kind dat niet van Belgische nationaliteit is enkel recht geeft wanneer het houder is van een verblijfstitel in België, waarbij het ‘attest van immatriculatie (...) in geen geval een verblijfstitel (...) [vormt]’. Krachtens artikel 4, zesde lid, van hetzelfde decreet kan de regering bepalen ‘onder welke voorwaarden het kind dat niet beschikt over de Belgische nationaliteit en dat niet houder is van een verblijfstitel, in aanmerking komt voor de gezinsbijslagen’. Van die mogelijkheid heeft de Waalse regering nog geen gebruik gemaakt.

In artikel 6 van het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 23 april 2018 ‘betreffende de gezinsbijslagen’ wordt bepaald dat het kind van buitenlandse nationaliteit enkel recht geeft op kinderbijslag wanneer zijn verblijf of vestiging gemachtigd is of toegelaten is voor meer dan drie maanden. De Regering bepaalt in welke situaties de woonplaatsvoorwaarde vermeld in het eerste en het tweede lid als vervuld wordt beschouwd. Aan deze machtiging werd nog geen uitvoering gegeven.

13. In tegenstelling tot die andere regelgevers heeft de Vlaamse overheid evenwel vanaf 1 januari 2019, datum van inwerkingtreding van het te wijzigen besluit van 5 oktober 2018, wel voorzien in de retroactieve toekenning van de gezinsbijslagen tot op de datum van de aanvraag van de vluchtelingenstatus.

In het licht van artikel 23 van de Grondwet rijst de vraag of de Vlaamse regelgever zonder meer kan terugkomen op deze beleidskeuze.

Artikel 23 van de Grondwet bevat inzake het recht op gezinsbijslagen een standstill-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang.

Die verplichting kan echter niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de nadere regels van de gezinsbijslagen. Zij verbiedt hem om maatregelen aan te nemen die, zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, derde lid, 6°, gewaarborgde recht, maar zij onzegt hem niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.

Het inschrijven van het recht op gezinsbijslagen in artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet is bedoeld om te verhinderen dat een eventuele aanzienlijke vermindering van het recht op gezinsbijslag zou kunnen worden verantwoord door een verwijzing naar een compensatie door andere maatregelen op het vlak van sociale zekerheid of inkomensbeleid, ‘behalve als die maatregelen specifiek gericht zijn op de last die de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen inhouden voor de gezinnen’ (*Parl.St.*, Senaat, 2012-13, nr.5-2240/1, 2).¹⁹⁻²⁰

¹⁹ Voetnoot uit het geciteerde advies: GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.19.2-B.19.3. In dezelfde zin reeds adv.RvS 62.258/1 van 8 december 2017, over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 27 april 2018 ‘tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid’, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1450/1, opmerking 17.1 en 17.2. Zie ook toelichting bij het voorstel tot herziening van artikel 23 van de Grondwet om het recht op kinderbijslag te waarborgen, *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2240/1, 2.

²⁰ Voetnoot uit het geciteerde advies: Zo wordt in de parlementaire bespreking beweerd dat een drastische vermindering van de gezinsbijslag gecompenseerd door een aanbod van gratis kinderopvang (*Parl. St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 124 en 125), de omzetting van het bedrag van de gezinsbijslag in diensten zoals kinderopvang (Zie *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3201/4, 20) of in natura (bvb. verstrekken van gratis pampers of kleren) (*Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 124), het verzwaren van het gewicht van de geboortepremie (*Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 125), het loonafhankelijk maken van de gezinsbijslag (verklaring van de bevoegde staatssecretaris, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 120 en *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3201/4, 52) en een wijziging van de huidige differentiatie van het

14. De ontworpen regeling ontnemt aan de erkende vluchteling niet het recht op gezinsbijslagen, noch legt ze nieuwe toekenningsvoorwaarden op,²¹ hetgeen ook niet verenigbaar zou zijn met het Vluchtelingenverdrag. Het ontwerp wijzigt enkel het ogenblik waarop het recht op de uitbetaling ontstaat. De wijziging kan aldus *in globo* niet als een aanzienlijke achteruitgang of een drastische vermindering van het recht op gezinsbijslag worden beschouwd, zodat er geen strijdigheid is met artikel 23 van de Grondwet.”

3. Deze opmerkingen gelden, *mutatis mutandis*, ten aanzien van artikel 16 van het voorontwerp, rekening houdend met enerzijds het fundamentele belang van het kind en zijn recht om te genieten van maatregelen en diensten die bijdragen tot zijn ontwikkeling, overeenkomstig artikel 22*bis*, derde en vierde lid, van de Grondwet, en anderzijds met de huidige feitelijke en juridische omstandigheden inzake de materiële hulp die aan een kind wordt toegekend op basis van de wet van 12 januari 2007 ‘betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen’, alsook met de duur van de asielprocedure.

Daaruit volgt dat de voorgenomen maatregel op dit punt bijzonder goed moet worden gemotiveerd.

4. In de memorie van toelichting wordt in dit verband het volgende gesteld:

“De wijziging heeft verder tot doel een dubbele financiering door enerzijds kinderbijslag en anderzijds materiële hulp toegekend met toepassing van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, te voorkomen.

Zoals uitvoerig uitgelegd in het ontwerp van decreet van het Waalse Gewest van 15 maart 2024 (1662 (2023-2024) nr. 1) omvat de materiële hulp die wordt toegekend door het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers (hierna: FEDASIL) in het bijzonder huisvesting, maaltijden, kleding, medische, maatschappelijke en psychologische begeleiding, toegang tot juridische hulp, toegang tot diensten als tolken en opleidingen alsook toegang tot een programma voor vrijwillige terugkeer.

Bovendien heeft FEDASIL minimumnormen vastgelegd om een kwalitatief hoogwaardige opvang van de bewoners te waarborgen. Tot de minimumnormen voor materiële hulp behoren onder andere de terbeschikkingstelling van levensmiddelen, hygiëneartikelen en voldoende kleding en schoenen in goede toestand. Verder financiert de opvangplaats de schoolkosten van minderjarige leerlingen: basisuitrusting en de in België verplichte activiteiten (overeenkomstig het schoolreglement), zoals excursies, sportdagen en meerdaagse schoolreizen die plaatsvinden tijdens de schooltijd. De opvangplaats stelt gratis internettoegang ter beschikking van de leerlingen. Ze financiert een toereikend aanbod aan vrijetijdsactiviteiten (sport, cultuur enz.). De betrokken personen ontvangen bovendien zakgeld. Daarnaast omvat de door FEDASIL toegekende hulp ook ondersteuning en medische begeleiding.

Artikel 1 van het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen bepaalt dat de gezinsbijslagen ertoe dienen ‘alle kinderen ontwikkelings- en ontplooiingskansen te

bedrag per kind volgens de rang (verklaring van de bevoegde staatssecretaris, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2232/5, 120), aanvaardbaar zijn.

²¹ Voetnoot uit het geciteerde advies: Cfr. GwH nr. 6/2019 van 23 januari 2019, B.8. en 12 maart 2020, nr. 41/2020, B.8.

bieden, de financiële belasting voor een gezin door de onderhoudskosten voor één of meer kinderen gedeeltelijk te compenseren en kinderarmoede te bestrijden.’

In arrest nr. 40/2016 van 10 maart 2016 heeft het Grondwettelijk Hof tevens in die zin bepaalt dat de toekenning van kinderbijslag in hoofdzaak ertoe strekt bij te dragen in de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen. Zij biedt een gedeeltelijke compensatie voor de toegenomen lasten die door het gezin worden gedragen wanneer het uitbreidt.

Daaruit kan worden afgeleid dat de huisvesting, maaltijden en kleding die FEDASIL toekent in het kader van de materiële hulp, behoren tot de onderhoudskosten die het kindergeld dekt. Zo ook kan de financiering van de schoolkosten door FEDASIL gelijkgesteld worden met de dekking van de opvoedingskosten door de kinderbijslag. In die zin kan men stellen dat er een dubbele financiering is wanneer zowel materiële hulp als kinderbijslag worden toegekend.”

Het ontbreekt de Raad van State, afdeling Wetgeving, aan de feitelijke kennis om te kunnen inschatten of de verleende ondersteuning niet enkel juridisch maar ook effectief als gelijkwaardig kan worden beschouwd.

Artikelen 17 en 18

1. Artikel 30 van het decreet van 23 april 2018 kent op heden een geboortepremie ten bedrage van 1.144 euro toe bij de geboorte van een kind. Artikel 17 van het voorontwerp strekt ertoe deze bepaling te vervangen door erin te voorzien dat het voormelde bedrag wordt toegekend als het gaat om de geboorte van een eerste kind. Voor elk bijkomend kind wordt een geboortepremie van 572 euro toegekend.

Op die manier wordt teruggekeerd naar het vroegere model van differentiatie uit de algemene kinderbijslagwet (AKBW) van 19 december 1939 die voor 2019 ook in de Duitstalige Gemeenschap gold, waarbij het bedrag van de premie verschilde naargelang het ging om het eerste kind of een volgend kind.

Een gelijkaardige wijziging wordt in artikel 18 van het voorontwerp doorgevoerd voor het bedrag van de adoptiepremie zoals geregeld in artikel 34 van het decreet van 23 april 2018.

2. Artikel 22*bis*, derde lid, van de Grondwet bepaalt dat elk kind recht heeft op maatregelen en diensten die zijn ontwikkeling bevorderen. Het vierde lid van dit artikel bepaalt dat het belang van het kind de eerste overweging is bij elke beslissing die het kind aangaat.

Artikel 23 van de Grondwet bepaalt dat ieder het recht heeft om een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de onderscheiden wetgevers, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op gezinsbijslagen. Artikel 23 van de Grondwet bepaalt niet wat die rechten, waarvan enkel het beginsel wordt uitgedrukt, impliceren, waarbij elke wetgever ermee is belast die rechten te waarborgen, overeenkomstig het tweede lid van dat artikel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten.

Volgens de parlementaire voorbereiding bij de herziening van artikel 23 van de Grondwet in 2014, kan het recht op gezinsbijslagen worden omschreven als het recht van eenieder en ten aanzien van alle kinderen²² “om ten laste van de bevoegde overheid een bijdrage te ontvangen in de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen”.²³

Artikel 23 van de Grondwet bevat inzake het recht op gezinsbijslagen een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat geboden wordt door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.²⁴

3. De ontworpen wijziging wordt in de memorie van toelichting als volgt verantwoord:

“Een verandering van het bedrag van de geboortepremie in die zin zou de begroting van de Duitstalige Gemeenschap met ongeveer 300.000 euro kunnen ontlasten. Het is echter niet mogelijk dit exact te berekenen, aangezien het niet mogelijk is nu, achteraf, de in 2024 uitbetaalde geboortepremies apart te filteren op eerste kinderen en volgende kinderen.

De schatting is gebaseerd op de volgende aannames:

- In 2024 heeft de Duitstalige Gemeenschap in totaal 715 geboortepremies toegekend, wat neerkomt op een totaalbedrag van 960.977,54 euro.
- Als we aannemen dat het in 35% van de 715 gevallen ging om ‘eerste geboortes’ en in dus in 65% van de gevallen om ‘volgende geboortes’, zou de halvering van de premie vanaf het tweede kind leiden tot een besparing van 296.980,34 euro (35% = 1^e kind: 344.040 euro en 65% = 2^e kind: 319.957,20 euro = 663.997,20 euro).

Wat betreft de *standstill*-verplichting op grond van artikel 23 van de Belgische grondwet wordt om te beginnen opgemerkt dat de voorgestelde maatregel geen aanzienlijke vermindering inhoudt. De geboortepremie vanaf het tweede kind blijft bestaan; het bedrag wordt alleen gehalveerd. De aanpassing van het bedrag vanaf het tweede kind houdt rekening met het feit dat gezinnen dan al beschikken over een basisuitrusting en dus minder extra kosten hebben.

Deze verlaging vindt plaats voor de achtergrond van de wezenlijke inspanningen die de Duitstalige Gemeenschap doet om de noodzakelijke financiële draagkracht van haar begroting, en in het bijzonder de verschillende sociale uitkeringen, op de lange termijn te garanderen en te voldoen aan de eisen die het Europese en het federale niveau stellen aan de uitgavenbegroting van de Duitstalige Gemeenschap. Als uiting van intergenerationele solidariteit moeten hier op alle gebieden voldoende inspanningen gedaan worden. De stabilisering van de begroting van de Duitstalige Gemeenschap om de financiële draagkracht te waarborgen vormt een legitiem doel (Grondw. Hof, 20 juli 2023, nr. 112/2023, rolnr. B.11.2.2).

²² Zie verklaring van de bevoegde staatssecretaris, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-1532/3, 59.

²³ Toelichting bij het voorstel tot herziening van artikel 23 van de Grondwet om het recht op kinderbijslag te waarborgen, *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2240/1, 2-3. Dit stemt overeen met de door de bijzondere wetgever gewilde bevoegdheidsoverdracht waarbij “de toekenning van gezinsbijslagen [ertoe strekt] bij te dragen in de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen. Ze biedt een gedeeltelijke compensatie voor de toegenomen lasten die door het gezin worden gedragen wanneer het zich uitbreidt”.

²⁴ GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.19.2.

Zoals de berekeningen hierboven aantonen, kan deze maatregel een jaarlijkse besparing van zo'n 300.000 euro opleveren. De maatregel draagt er dus toe bij de financiële houdbaarheid van het systeem te waarborgen, zonder het principieel recht op de geboortepremie af te schaffen.

De maatregel is aldus verenigbaar met het algemene doel van de begrotingsconsolidatie en vormt ook geen buitensporige vermindering van sociale rechten.”

4. Afgezien van de vraag of de aanpassing van de geboortepremie en de adoptiepremie vanaf het tweede kind als een aanzienlijke achteruitgang kan worden beschouwd van het bestaande beschermingsniveau voor grote(re) gezinnen, moet worden vastgesteld dat het Grondwettelijk Hof aanneemt dat het nastreven van budgettaire motieven zoals de financiële houdbaarheid van een bepaald systeem van sociale uitkeringen kan worden aanvaard als een legitieme doelstelling²⁵ en dat het niet aan het Hof toekomt om zijn beoordeling van de economische situatie en van de middelen die moeten worden aangewend voor het bereiken van die doelstelling, namelijk een beperking van de overheidsuitgaven, in de plaats te stellen van het oordeel van de bevoegde wetgever.²⁶ Uit de rechtspraak van het Hof kan wel worden afgeleid dat moet kunnen worden aangetoond dat maatregelen die budgettaire doelstellingen nastreefden, toelaten het nagestreefde budgettaire evenwicht te bereiken.²⁷

Ofschoon uit artikel 23 van de Grondwet geen formele motiveringsverplichting kan worden afgeleid in hoofde van de decreetgever,²⁸ is het in het licht van het voorgaande dan ook raadzaam om de maatregel op een meer uitvoerige wijze te verantwoorden en om uiteen te zetten in welke mate de ontworpen regeling bijdraagt tot de financiële houdbaarheid van het systeem.²⁹

Er moet immers worden opgemerkt dat het, zowel in het kader van de eerbiediging van de vermelde *standstill*-werking als in het kader van een behoorlijke wetgeving, noodzakelijk is dat de decreetgever zich met voldoende kennis van zaken een oordeel kan vormen over de verantwoording voor het nieuwe systeem met inbegrip van de gevolgen ervan voor de verschillende categorieën en verschijningsvormen van gezinnen.

Artikelen 19 en 20

1. Artikel 19 van het voorontwerp voorziet in de wijziging van artikel 75 van het decreet van 23 april 2018 om aldus de verjaringstermijn voor de invordering van gezinsbijslagen in te korten. De verjaringstermijn, die bij artikel 11 van het programmadecreet van

²⁵ GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.21 (gelezen in samenhang met B.14.1-B.14.2); GwH 20 juli 2023, nr. 112/2023, B.11.2.2.

²⁶ GwH 13 oktober 2016, nr. 130/2016, B.17.2.

²⁷ GwH 23 januari 2019, nr. 6/2019, B.7.1-B.9.8; GwH 20 juli 2023, nr. 112/2023, B.11.1-B.11.5.

²⁸ Cass 9 december 2024, S.19.0062.F/1.

²⁹ Adv.RvS 77.277/1-2-3-4 van 13 december 2024 over een voorstel dat geleid heeft tot het programmadecreet 2024 van 23 december 2024 van de Duitstalige Gemeenschap, *Parl.St.* D.Parl. 2024-25, nr. 38/2, 5-6.

15 december 2021 al werd ingekort van vijf naar drie jaar, wordt door het voorontwerp beperkt tot één jaar.

2. Artikel 23 van de Grondwet bepaalt dat ieder het recht heeft om een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de onderscheiden wetgevers, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op gezinsbijslagen (artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet).

Artikel 23 van de Grondwet bevat inzake het recht op gezinsbijslagen een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.³⁰

Die verplichting kan echter niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de nadere regels van de gezinsbijslagen. Zij verbiedt hem om maatregelen aan te nemen die, zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet gewaarborgde recht, maar zij onts zegt hem niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.³¹

Het inschrijven van het recht op gezinsbijslagen in artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet is bedoeld om te verhinderen dat een eventuele aanzienlijke vermindering van het recht op gezinsbijslag zou kunnen worden verantwoord door een verwijzing naar een compensatie door andere maatregelen op het vlak van sociale zekerheid of inkomensbeleid, “behalve als die maatregelen specifiek gericht zijn op de last die de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen inhouden voor de gezinnen”.³²⁻³³

3. Het stapsgewijze verlagen van de verjaringstermijn van vijf naar één jaar voor de invordering van gezinsbijslagen kan worden beschouwd als een aanzienlijke achteruitgang van het voorheen geboden niveau van sociale bescherming ten aanzien van de rechthebbenden. De termijn waarbinnen ze hun rechten kunnen doen gelden, wordt aanzienlijk verkort. De gemeenrechtelijke verjaringstermijn voor vorderingen in het burgerlijk recht is immers doorgaans vijf of tien jaar (artikelen 2262 en 2262*bis* van het Burgerlijk Wetboek).

4. De maatregel wordt in de memorie van toelichting als volgt verantwoord:

“In het kader van het EU-recht en ook in het kader van de samenwerking tussen Belgische kinderbijslagfondsen geldt het beginsel van de administratieve bijstand. Zo bepaalt artikel 71 van Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de

³⁰ GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.19.2.

³¹ M.b.t. het recht op gezinsbijslagen: GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.19.2.

³² Toelichting bij het voorstel tot herziening van artikel 23 van de Grondwet om het recht op kinderbijslag te waarborgen, *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2240/1, 2.

³³ GwH 5 december 2019, nr. 198/2019, B.19.3. Zie ook reeds adv.RvS 62.149/1 van 8 december 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 23 april 2018 ‘über die Familienleistungen’, opmerking 15.2.

Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels dat indien een lidstaat onverschuldigd uitkeringen heeft verstrekt, deze zoveel mogelijk door middel van verrekening (dit wil zeggen inhouding van het onverschuldigd uitgekeerde bedrag op eventuele achterstallige of lopende betalingen in België) terugbetaald moeten worden. Slechts als een schuldvordering niet (geheel) door middel van verrekening kan worden geïnd, wordt het verschuldigde bedrag ingevorderd.

Bij deze verrekening tussen fondsen valt op dat de verjaringstermijn voor de invordering van gezinsbijslagen in de Duitstalige Gemeenschap langer en deels zelfs veel langer is dan in de andere (deel)staten. Terwijl men in Vlaanderen en Brussel drie jaar tijd heeft om het bedrag in te vorderen, laat Luxemburg slechts een jaar tijd en Duitsland zes maanden.

De wijziging heeft tot doel de verjaringstermijn voor de invordering van gezinsbijslagen te verkorten van drie jaar tot een jaar en zodoende de mogelijkheid van verrekening te beperken tot die termijn.

Behalve de hierboven besproken aanpassing in het kader van de EU-verrekeningen zal de kortere verjaringstermijn ook een administratieve vereenvoudiging bewerkstelligen. Om na te gaan of een burger recht heeft op de uitkeringen, zal het in de toekomst niet meer nodig zijn de voor de aanvraagprocedure noodzakelijke informatie en bewijsstukken bij de burger op te vragen voor de drie jaar die voorafgaan aan de aanvraag, maar nog slechts voor het jaar dat er onmiddellijk aan voorafgaat.

Verrekeningen tussen Belgische deelentiteiten, die uiterst zelden voorkomen, worden niet negatief beïnvloed door deze maatregel, doordat de aanvraag zo wordt opgevat dat gezinsbijslagen niet alleen op grond van een gewone officiële aanvraag maar ook van ambtswege moeten worden uitbetaald, voor zover dat natuurlijk materieel mogelijk is (artikel 40 van het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen).

De verkorting van de verjaringstermijn voor de invordering van gezinsbijslagen van drie jaar tot één jaar vindt plaats met inachtneming van de standstill-verplichting die verankerd is in artikel 23 van de Belgische grondwet. Die verplichting staat aanpassingen van de sociale rechten toe voor zover ze gerechtvaardigd worden door dwingende redenen van algemeen belang en geen buitensporig nadeel voor de rechthebbenden inhouden.

Verscheidene argumenten pleiten voor een verkorting van de verjaringstermijn:

1° Efficiëntieverhoging van de administratie

Een kortere termijn draagt ertoe bij dat aanspraken sneller geldend gemaakt worden. Daardoor kunnen administratieve processen versneld en middelen efficiënter gebruikt worden. De aanvragen worden behandeld binnen een afzienbaar tijdsbestek, wat leidt tot een snellere uitbetaling van verschuldigde uitkeringen.

2° Harmonisering met internationale regelingen

De aanpassing van de termijn richt zich naar de regelingen in andere landen, die vergelijkbare verjaringstermijnen voor sociale uitkeringen ingevoerd hebben, in dit geval Duitsland en Luxemburg.

Dat vergemakkelijkt de internationale samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen verschillende socialezekerheidsinstellingen.

Een uniformere regeling draagt bij tot juridische duidelijkheid en voorkomt verschillen in de behandeling van aanspraken.

3° Vrijwaring van de rechten van rechthebbenden

De termijn is nog altijd lang genoeg om betrokkenen de mogelijkheid te bieden hun aanvraag tijdig in te dienen.

De maatregel verzekert dat gerechtvaardigde aanspraken niet verloren gaan, maar binnen een redelijke termijn gecontroleerd en toegekend worden.

De verkorting van de verjaringstermijn vormt dus geen aanzienlijke vermindering van de sociale rechten, maar komt eerder de efficiëntieverhoging en de juridische duidelijkheid ten goede. Tegelijkertijd blijft voor rechthebbenden de mogelijkheid behouden een aanvraag in te dienen, wat maakt dat de maatregel verenigbaar is met de standstill-verplichting.”

5. De mogelijke administratieve vereenvoudiging en harmonisering met de buitenlandse regelgeving kan niet worden aanzien als een redelijke verantwoording om de verjaringstermijn waarbinnen de rechthebbenden hun vordering kunnen laten gelden, op drastische wijze in te korten. Bovendien moet worden opgemerkt dat de gegeven verantwoording ook lijkt te verwijzen naar de terugvordering van onverschuldigde gezinsbijslagen. Aan de verjaringstermijn voor deze terugvordering brengt het voorontwerp geen wijzigingen aan. Overeenkomstig artikel 76 van het decreet van 23 april 2018 blijft deze termijn onverkort vijf jaar.

6. Uit het voorgaande moet worden besloten dat thans geen adequate verantwoording voorligt in het licht van de *standstill*-verplichting uit artikel 23 van de Grondwet. Als deze verantwoording niet kan worden geboden, moet van de ontworpen maatregel worden afgezien.

7. Zonder afbreuk te doen aan wat voorafgaat, merkt de Raad van State nog op dat de overgangsregeling waarin artikel 20 van het voorontwerp voorziet, impliceert dat de verkorte verjaringstermijn ook van toepassing zal zijn op sommen die vóór de datum van inwerkingtreding van het aan te nemen decreet (zijnde 1 april 2026) opeisbaar worden, maar waarvoor de aanvraag of vordering na 1 april 2026 wordt ingediend. Hierdoor is de nieuwe verjaringstermijn met terugwerkende kracht van toepassing. Voor deze terugwerkende kracht is geen verantwoording voorhanden.

Afdeling 4 – Sociale aangelegenheden

Artikel 37

In het ontworpen artikel 14.4, eerste lid, van het decreet van 5 mei 2014 ‘zur Anerkennung und Förderung von sozialen Treffpunkten’ schrijven men “artikel 14.3” in plaats van “artikel 15.3”.

Artikel 38

In artikel 38 van het voorontwerp dient de nummering van het ontworpen artikel 15.5 te worden gewijzigd in artikel 14.5.

Artikel 39

In artikel 39 van het voorontwerp moet, naast de tekst van artikel 15 van het decreet van 13 december 2016 ‘über Maßnahmen im Bereich des selbstbestimmten Lebens’ ook het opschrift van dit artikel worden gewijzigd, aangezien het adviesattest voor ouderen wordt opgeheven.

Artikel 42

In het ontworpen artikel 37.1 van het decreet van 11 december 2017 ‘über Integration und das Zusammenleben in Vielfalt’ (artikel 42 van het voorontwerp), hebben de woorden “zoals van kracht op 1 januari 2026” tot gevolg dat de verwijzing naar artikel 34, § 2, voor de toekomst wordt vastgelegd.

Om moeilijkheden ter zake te vermijden, verdient het aanbeveling de bepaling als volgt te formuleren:

“Artikel 26, § 2, zoals van kracht vóór 1 januari 2026, blijft van toepassing op de procedures voor het opleggen van een administratieve boete waarvoor een proces-verbaal van vaststelling werd opgesteld vóór 1 januari 2026.”

Dezelfde opmerking geldt voor de artikelen 56, 73 en 75 van het voorontwerp.

HOOFDSTUK 2 – CULTURELE AANGELEGENHEDEN

Afdeling 1 – Cultuur

Algemene opmerkingen

1. De artikelen 45 tot 51 van het voorontwerp strekken tot wijziging van regelingen die betrekking hebben op subsidies. Gevraagd of die bepalingen als mogelijke staatssteun werden aangemeld bij de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, van het VWEU, antwoordde de gemachtigde:

“Eine Notifizierung bei der EU-Kommission ist nicht erforderlich, da die betroffenen Zuschüsse entweder nicht-wirtschaftliche Aktivitäten finanzieren oder als de minimis Beihilfen anzusehen sind.”

Er valt echter te betwijfelen of alle regelingen tot wijziging waarvan de artikelen 45 tot 51 van het voorontwerp strekken, betrekking hebben op niet-economische diensten van algemeen belang. Indien dat niet het geval is, moet worden nagegaan of er beroep kan worden gedaan op een vrijstellingsregeling en of aan alle voorwaarden voor de toepassing daarvan is voldaan.

2.1. De artikelen 45, 50 en 51 van het voorontwerp strekken er in wezen toe te verhinderen dat in de periode tussen 2026 en 2029 bijkomende musea worden erkend, professionele cultuuraanbieders of creatieve ateliers worden ondersteund, kunstenaars worden onderscheiden als

“kunstenaar van Oost-België” en amateurkunstvereniging in de kunstdiscipline dans worden geclassificeerd. De lopende erkenningsperiode voor musea en de lopende ondersteuningsperiode voor creatieve ateliers wordt verlengd.

2.2. Uit de memorie van toelichting kan worden opgemaakt dat met die regelingen wordt beoogd een versnippering van de middelen tegen te gaan. Zo wordt omtrent artikel 45 van het voorontwerp onder meer het volgende gesteld:

“Bij gelijkblijvende begrotingsmiddelen bestaat het gevaar dat de erkenning van een of meer nieuwe musea ten koste van de bestaande erkende musea gefinancierd moet worden. De herverdeling van de begrotingsmiddelen tussen alle musea zou voor zowel de bestaande erkende musea als de eventueel nieuw erkende musea financieel nadelig zijn. Om dit financiële nadeel te compenseren, zouden de bestaande erkende musea eventueel personeel moeten ontslaan met als mogelijk gevolg dat ze niet meer voldoen aan de kwantitatieve criteria vastgelegd in dit decreet.”

De gemachtigde voegde daar nog het volgende aan toe:

“Die Maßnahme verfolgt ein legitimes Ziel, nämlich den Schutz der Qualität und Kontinuität der bereits anerkannten Museen bei gleichbleibenden Haushaltsmitteln. Darüber hinaus ist sie generell-abstrakt, da sie für alle potenziell neuen Museen gleichermaßen gilt und zeitlich begrenzt ist. Sie ist damit geeignet und erforderlich, um eine schädliche Zersplitterung der Mittel zu vermeiden. Durch eine solche Zersplitterung wären bereits anerkannte und geförderte Einrichtungen höchstwahrscheinlich gezwungen, Personal zu entlassen und ihr Programm zu reduzieren. Dadurch würden sie nicht mehr die dekretalen Vorgaben erfüllen. Neu anerkannte Einrichtungen könnte nur ein Bruchteil der im Dekret festgelegten Förderung zugesagt werden. Mit diesen Mitteln eine Einrichtung zu führen oder Personal einzustellen, wäre eine große finanzielle Herausforderung. Vor diesem Hintergrund ist die Differenzierung sachlich begründet und nicht diskriminierend”

Wat artikel 50 van het voorontwerp betreft, verklaarde hij:

“Die Maßnahme verfolgt ein legitimes Ziel, nämlich den Schutz der Qualität und Kontinuität der bereits anerkannten professionellen Kulturträger, bereits eingestufte Amateurkunstvereine in der Kunstdisziplin Tanz bei gleichbleibenden Haushaltsmitteln. Darüber hinaus ist sie generell-abstrakt, da sie für alle potenziell neuen professionellen Kulturträger und noch nicht eingestuften Amateurkunstvereine in der Kunstdisziplin Tanz gleichermaßen gilt und zeitlich begrenzt ist. Sie ist damit geeignet und erforderlich, um eine schädliche Zersplitterung der Mittel zu vermeiden. Die Einstufungen im Bereich Musik haben in den Jahren 2024 und 2025 stattgefunden und finden erst wieder 2028 bzw. 2029 statt. Die Einstufung im Bereich Tanz würde im Jahr 2026 stattfinden. Aufgrund der Sparmaßnahmen können diese derzeit allerdings nicht stattfinden. Würden neue Tanzvereine eingestuft, würden den bereits eingestuften Vereinen die Mittel gekürzt werden müssen. Die Theatreinstufung hingegen findet jährlich statt. Es werden nicht alle Theater gleichzeitig eingestuft, sondern im Turnus. Der derzeitige Zyklus, bis alle Vereine eingestuft sind, läuft noch bis Frühjahr 2027.”

Met betrekking tot artikel 51 van het voorontwerp verklaarde hij:

“Die Maßnahme verfolgt ein legitimes Ziel, nämlich den Schutz der Qualität und Kontinuität der bereits anerkannten Einrichtungen bei gleichbleibenden Haushaltsmitteln. Darüber hinaus ist sie generell-abstrakt, da sie für alle potenziell neuen Einrichtungen gleichermaßen gilt und zeitlich begrenzt ist. Sie ist damit geeignet und erforderlich, um eine schädliche Zersplitterung der Mittel zu vermeiden. Durch eine solche Zersplitterung wären

bereits anerkannte und geförderte Einrichtungen höchstwahrscheinlich gezwungen, Personal zu entlassen und ihr Programm zu reduzieren. Dadurch würden sie nicht mehr die dekretalen Vorgaben erfüllen. Neu anerkannte Einrichtungen könnte nur ein Bruchteil der im Dekret festgelegten Förderung zugesagt werden. Mit diesen Mitteln eine Einrichtung zu führen oder Personal einzustellen wäre eine große finanzielle Herausforderung. Vor diesem Hintergrund ist die Differenzierung sachlich begründet und nicht diskriminierend.”

2.3. Om de inachtneming van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie te beoordelen, is het niet relevant twee reglementeringen te vergelijken die op verschillende ogenblikken van toepassing waren en waarvan de meest recente een wijziging van beleid inhoudt. Het is inherent aan een nieuwe regeling dat een onderscheid wordt gemaakt tussen personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de vroegere regeling vielen en personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling vallen. Een dergelijk onderscheid maakt op zich geen schending uit van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Elke wetswijziging zou onmogelijk worden indien zou worden aangenomen dat een nieuwe regeling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden om de enkele reden dat zij de toepassingsvoorwaarden van de vroegere regeling wijzigt.³⁴

In het licht hiervan moet een onderscheid worden gemaakt tussen, enerzijds, het ontworpen artikel 17, vierde lid, van het decreet van 7 mei 2007 ‘über die Förderung der Museen sowie der Veröffentlichungen im Bereich des Kulturerbes’ (artikel 45 van het voorontwerp), het ontworpen artikel 96, §§ 7 en 9, van het decreet van 18 november 2013 ‘zur Förderung von Kultur in der Deutschsprachigen Gemeinschaft’ (artikel 50 van het voorontwerp) en het ontworpen artikel 39, §§ 4 tot 6, van het decreet van 27 februari 2023 ‘zur Förderung der außerschulischen kulturellen Bildung’ (artikel 51 van het voorontwerp) en, anderzijds, het ontworpen artikel 96, § 8, van het decreet van 18 november 2013 (artikel 50 van het voorontwerp).

4. De laatstvermelde bepaling leidt ertoe dat na het verstrijken van de lopende ondersteuningsperiode op 31 december 2026, in de daarop volgende ondersteuningsperiode de onderscheiding “kunstenaar van Oost-België” niet wordt toegekend. Bijgevolg worden alle kunstenaars en groepen van kunstenaars gelijk behandeld: niemand komt tijdens die periode in aanmerking voor de voormelde onderscheiding. Het gegeven dat die onderscheiding wel werd toegekend voor de periode tot 31 december 2026 doet hieraan geen afbreuk. Vermits overeenkomstig artikel 40 van het decreet van 18 november 2013 slechts eenmaal om de drie jaar een aanvraag voor de onderscheiding kan worden ingediend, heeft de ontworpen regeling immers geen gevolgen voor de lopende ondersteuningsperiode.

5. Anders is het evenwel wat de eerstvermelde bepalingen betreft. Die bepalingen hebben immers tot gevolg dat, in weerwil van wat wordt bepaald in artikel 9, tweede lid, van het decreet van 7 mei 2007, artikel 8, § 3, tweede lid, van het decreet van 18 november 2013 en artikel 11, § 1, tweede lid, van het decreet van 27 februari 2023, geen nieuwe erkennings- of ondersteuningsaanvraag kan worden ingediend in de lopende erkennings- of ondersteuningsperiode voor musea, professionele cultuuraanbieders en creatieve ateliers. Wat de amateurkunstverenigingen betreft die actief zijn in de kunstdiscipline dans, komen verenigingen

³⁴ GwH 17 december 2003, nr. 168/2003, B.6.2.

die niet geclassificeerd zijn niet in aanmerking voor classificatie en ondersteuning tot 2029, terwijl dergelijke verenigingen die in het verleden werden geclassificeerd in diezelfde periode verder worden ondersteund.

Aldus doen de ontworpen regelingen een verschil in behandeling ontstaan tussen de bestaande begunstigden die ondersteuning genieten, en waarvoor van sommigen die ondersteuning in de tijd wordt verlengd, en nieuwe spelers op de culturele markt, die voor dezelfde erkennings- of ondersteuningsperiode niet in aanmerking komen voor ondersteuning.

In zoverre met de ontworpen regelingen wordt beoogd een versnippering van het cultuurbudget tegen te gaan, streven ze een wettig doel na. Vermits die regelingen beperkt zijn in de tijd, kan ook worden aangenomen dat ze evenredig zijn met dat doel. Het zou echter moeilijk te verzoenen zijn met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat door een systematische verlenging van de ontworpen regelingen, andere musea, cultuuraanbieders of verenigingen, die gelijkaardige culturele diensten aanbieden, ook in de toekomst worden uitgesloten van mogelijke ondersteuning. De ontworpen regelingen kunnen dan ook slechts worden aanvaard voor zover ze niet – behoudens onvoorziene omstandigheden – worden verlengd, en andere musea, cultuuraanbieders en verenigingen op termijn evenzeer de kans krijgen om een aanvraag tot erkenning, ondersteuning of classificatie in te dienen.³⁵

Artikel 45

1. Luidens het ontworpen artikel 17, derde lid, van het decreet van 7 mei 2007 wordt in afwijking van artikel 9, eerste lid, van dat decreet de erkenningsperiode die loopt in het jaar 2025 verlengd met een jaar. Dit wekt de indruk dat de erkenningsperiode die verloopt op 31 december 2025 wordt verlengd tot 31 december 2026.

Uit artikel 9, eerste lid van het decreet van 7 mei 2007 vloeit echter voort dat de erkenningsperiode zes jaar bedraagt en eenvormig op alle erkende musea wordt toegepast. Luidens het derde lid van die bepaling loopt de eerste eenvormige erkenningsperiode van 1 januari 2015 tot 31 december 2020. De tweede erkenningsperiode loopt derhalve van 1 januari 2021 tot 31 december 2026. Het lijkt dan ook veeleer de bedoeling te zijn van de ontworpen regeling dat de erkenningsperiode die afloopt op 31 december 2026, met een jaar wordt verlengd (tot 31 december 2027). Dat lijkt ook te stroken met de memorie van toelichting waarin wordt gesteld dat “[d]e nieuwe erkenningen moeten gebeuren in 2027 op basis van de geactualiseerde voorwaarden en gelden vanaf 1 januari 2028”.

Hieromtrent om toelichting gevraagd, bevestigde de gemachtigde dat “[d]er Förderzeitraum für die Museen (...) bis zum 31. Dezember 2027 verlängert [wird]”.

³⁵ Het vermijden van de versnippering van de budgetten kan immers ook worden vermeden door de subsidieregeling in die zin te wijzigen dat wanneer er meerdere aanvragen zijn, met een klasement wordt gewerkt in plaats van alle gunstig beoordeelde aanvragers een deel van het beschikbare budget toe te kennen.

Gelet hierop kan in het ontworpen artikel 17, derde lid, van het decreet van 7 mei 2007 beter worden geschreven dat de erkenningsperiode die loopt tot 31 december 2026, wordt verlengd tot 31 december 2027.

2. Luidens het ontworpen artikel 17, vierde lid, van het decreet van 7 mei 2007 kan in de periode tussen 2026 en 2029 geen *nieuwe* aanvraag om erkenning als museum worden ingediend. Dit betekent niet alleen dat in de lopende erkenningsperiode, die wordt verlengd tot 31 december 2027, geen nieuwe musea een erkenning kunnen aanvragen, maar tevens dat wanneer de lopende erkenningen vervallen op 31 december 2027, de bestaande (erkende) musea ook geen aanvraag tot erkenning meer zullen kunnen indienen en dat er derhalve vanaf die datum geen erkende (en gesubsidieerde) musea zullen zijn.

Hierop gewezen verklaarde de gemachtigde:

“Wir befinden uns derzeit in einem laufenden Reformprozess des Dekrets zur Förderung vom 7. Mai 2007 über die Förderung von Museen sowie der Veröffentlichungen im Bereich des Kulturerbes. Es ist sehr wahrscheinlich, dass das System der Einstufung bis zum Jahr 2027 angepasst wird.”

Indien het de bedoeling is dat er ook in 2028 en 2029 erkende musea zijn, zal erop moeten worden toegezien dat de door de gemachtigde in het vooruitzicht gestelde hervorming tijdig wordt aangenomen en dat in het kader daarvan ook de thans ontworpen regeling wordt opgeheven, zodat aanvragen tot erkenning voor die periode alsnog mogelijk worden.

Artikel 51

Om de hiervoor vermelde redenen kan in het ontworpen artikel 39, § 5, van het decreet van 27 februari 2023 beter worden geschreven dat de ondersteuningsperiode die loopt tot 31 december 2026 voor creatieve ateliers wordt verlengd tot 31 december 2028.

Afdeling 2 – Jeugd

Deze afdeling geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Afdeling 3 – Media

Deze afdeling geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Afdeling 4 – Sport

Algemene opmerking

Artikel 3, § 1, derde lid, 4°, van het samenwerkingsakkoord van 9 december 2011 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ‘betreffende dopingpreventie en -bestrijding in de

sport' bepaalt dat ieder ontwerp van wetgeving inzake dopingbestrijding dat een akkoordsluitende partij wenst aan te nemen, ter informatie moet worden bezorgd aan de andere partijen bij deze samenwerkingsovereenkomst vóór de definitieve goedkeuring ervan.

De gemachtigde stelde wat dit betreft het volgende:

“Es wird Sorge dafür getragen, die angedachten Abänderungen den am Zusammenarbeitsabkommen beteiligten Parteien noch vor Verabschiedung des Programmdekretentwurfs zur Information zukommen zu lassen.”

Voor de bekrachtiging en afkondiging van het aan te nemen decreet zal de Regering van de Duitstalige Gemeenschap er inderdaad op moeten toezien dat de artikelen 55 en 56 ervan worden meegedeeld aan de partijen bij het voormelde samenwerkingsakkoord.

Artikel 56

Wat artikel 56 van het voorontwerp betreft wordt verwezen naar de opmerking bij artikel 42.

CHAPITRE 3 – MATIÈRES RÉGIONALES TRANSFÉRÉES

Section 1re – Emploi

1. Dans la phrase liminaire des articles 61 à 68 de l'avant-projet, il convient de remplacer chaque fois les mots « Dans le chapitre 8.1 » par les mots « Dans le chapitre 8.2 ».

2. De l'accord du délégué,

– à l'article 43.11, alinéa 1er, 1°, a), et alinéa 2, a), en projet du décret du 28 mai 2018 'relatif aux mesures AktiF et AktiF PLUS destinées à promouvoir l'emploi' (article 64 de l'avant-projet), les mots « les données relatives à l'identité » seront remplacés par les mots « les nom et prénom » ;

– à l'article 43.11, alinéa 1er, 2°, a), en projet du décret du 28 mai 2018 (article 64 de l'avant-projet), les mots « les données relatives à l'identité ou à la dénomination » seront remplacés par les mots « les nom et prénom ou la dénomination ».

3. Selon l'article 43.12, § 1er, 3°, en projet du décret du 28 mai 2018 (article 65 de l'avant-projet), les données sont collectées et traitées afin de mettre en œuvre les dispositions pénales mentionnées au chapitre 7 du même décret du 28 mai 2018.

De l'accord du délégué, le 3° de l'article 43.12, § 1er, en projet du décret du 28 mai 2018 sera omis.

En effet, l'article 108 du décret du 27 mars 2023 'relatif au contrôle et à la procédure concernant l'imposition d'amendes administratives dans le domaine de la politique de l'emploi' a abrogé le chapitre 7 du décret du 28 mai 2018.

4. À l'article 3, 1°, d), en projet du décret du 29 janvier 2024 'relatif à l'agrément et à la promotion des entreprises du secteur de l'économie sociale' (article 71 de l'avant-projet), il convient de remplacer les mots « d) les personnes pour lesquelles » par les mots « d) les volontaires encadrés : les personnes pour lesquelles ».

Section 2 – Protection des monuments

Article 73

Il est renvoyé à l'observation formulée sous l'article 42.

Section 3 – Tourisme

En ce qui concerne l'article 75 de l'avant-projet, il est renvoyé à l'observation formulée sous l'article 42.

Section 4 – Aménagement du territoire et urbanisme

Article 77

Compte tenu de la modification prévue par le 2°, dont il résulte que l'article D.IV.47, § 2, alinéa 2, du Code wallon de Développement territorial mentionnera expressément l'article D.IV.63, § 2, du même Code, il est suggéré de compléter l'avant-projet par une disposition modifiant la seconde phrase de l'article D.IV.63, § 2, alinéa 1er, afin d'y viser également le paragraphe 2 de l'article D.IV.47.

Section 5 – Logement

À l'article 79 de l'avant-projet, il convient de remplacer les mots « Dans l'article 172, § 1er, alinéa 2, 4°, g) » par les mots « Dans l'article 172, § 1er, alinéa 2, 4°, g), remplacé par le décret du 19 décembre 2019 ».

CHAPITRE 4 – INFRASTRUCTURE

Ce chapitre n'appelle aucune observation.

HOOFDSTUK 5 – FINANCIËN EN BEGROTING

Artikel 84

1.1. Het bij artikel 84 van het voorontwerp ontworpen artikel 2 van het decreet van 17 januari 1994 'houdende inrichting van bijkomende begrotingsfondsen van de Duitstalige Gemeenschap' bepaalt onder welke voorwaarden de middelen van het 'Fonds voor de financiering

van terugbetaalbare premies, kredieten en participaties' gebruikt kunnen worden voor de toekenning van terugbetaalbare renteloze leningen aan bepaalde instellingen.

In zoverre bepaalde van deze instellingen beschouwd kunnen worden als ondernemingen omdat ze een economische activiteit verrichten, lijkt de ontworpen bepaling te kunnen worden aangemerkt als een door staatsmiddelen bekostigde steunregeling met een selectief karakter, die aan de betrokken ondernemingen een economisch voordeel verschaft dat niet via normale commerciële weg zou zijn verkregen en dat (potentieel) kan leiden tot een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer en derhalve als een staatssteunregeling in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, die in beginsel bij de Europese Commissie dient te worden aangemeld op grond van artikel 108, lid 3, van dat Verdrag.

1.2. Gevraagd of artikel 84 van het ontwerp werd aangemeld bij de Europese Commissie, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“Nein, das Vorhaben wurde nicht bei der EU-Kommission angemeldet.

Es scheint prima facie allerdings so, dass die Maßnahme die Tatbestandsmerkmale einer Beihilfe tatsächlich erfüllen könnte.

Um eine Vereinbarkeit mit Artikel 107 AEUV zu gewährleisten, scheint es angebracht, das Darlehen und die damit einhergehende Zinsersparnis unter Berücksichtigung der de-minimis-Verordnung (Verordnung (EU) 2023/2831 der Kommission vom 13. Dezember 2023 über die Anwendung der Artikel 107 und 108 des Vertrags über die Arbeitsweise der Europäischen Union auf De-minimis-Beihilfen) zu gewähren. Erfüllt eine Maßnahme die Bedingungen dieser Verordnung, gilt sie als nicht alle Kriterien des Artikels 107 Absatz 1 AEUV erfüllend und unterliegt daher nicht der Notifizierungspflicht nach Art. 108 Abs. 3 AEUV (Art. 3 Abs. 1 der VO).

Um dies deutlich im Entwurf abzubilden, schlagen wir vor, folgenden Artikel in das Dekret einzufügen:

‘Art. 86.1 – In dasselbe Dekret, zuletzt abgeändert durch das Dekret vom 15. Dezember 2022, wird folgender Artikel 3.2 eingefügt:

'Art. 3.2 – Die Gewährung des in Artikel 2 erwähnten Darlehens unterliegt der Verordnung (EU) 2023/2831 der Kommission vom 13. Dezember 2023 über die Anwendung der Artikel 107 und 108 des Vertrags über die Arbeitsweise der Europäischen Union auf De-minimis-Beihilfen.

Für die Anwendung von Absatz 1 und Artikel 2 entspricht der Beihilfewert des Darlehens dem Bruttosubventionsäquivalent der Zinsvergünstigung gegenüber einem marktüblichen Zinssatz und wird auf den Zeitpunkt der Bewilligung in Anwendung der in Absatz 1 erwähnten Verordnung abgezinst.

Die Regierung teilt der Einrichtung im Gewährungsbeschluss den Bruttosubventionsäquivalenten und den De-minimis-Charakter der Beihilfe unter ausdrücklichem Verweis auf die Verordnung (EU) 2023/2831 mit.'

Im entworfenen Artikel 2 §2 Absatz 2 müsste zudem folgende Nummer 5 eingefügt werden:

‘5. eine Erklärung über sämtliche in den letzten drei Steuerjahren erhaltenen De-minimis-Beihilfen.’”

Uit een bijkomende verklaring van de gemachtigde blijkt dat het bovendien niet uit te sluiten valt dat de Duitstalige Gemeenschap aan bepaalde van de in het ontworpen artikel 2, § 1, genoemde instellingen steun verleent die valt onder toepassing van een andere *de minimis*-verordening, bijvoorbeeld Verordening 2023/2832 van de Commissie van 13 december 2023 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen’. De gemachtigde preciseerde immers het volgende:

“[U]nseres Wissens werden alle aktuellen de-minimis-Zuschüsse der Deutschsprachigen Gemeinschaft über die allgemeine Verordnung (2023/2831) vergeben. Die Vergabe jedes einzelnen Zuschusses wird aktuell jedoch einer internen Prüfung auf eine Vereinbarkeit mit dem EU-Beihilferecht unterzogen, sodass nicht auszuschließen ist, dass festgestellt wird, dass einzelne Zuschüsse doch gemäß einer anderen de minimis-Verordnung vergeben werden.”

Desgevallend dient de hierboven door de gemachtigde voorgestelde tekst te worden aangevuld om rekening te houden met andere relevante *de minimis*-verordeningen.

1.3. Enkel indien de ontworpen bepaling wordt aangevuld in de zin zoals de gemachtigde heeft voorgesteld, of wanneer op de steun die zou worden verleend een andere vrijstellingsregeling van toepassing zou zijn, is een aanmelding aan de Europese Commissie niet vereist.

2.1. Het ‘Fonds voor de financiering van terugbetaalbare premies, kredieten en participaties’, opgericht bij decreet van 17 januari 1994, is een begrotingsfonds in de zin van artikel 56 van het decreet van 25 mei 2009 ‘houdende het financieel reglement van de Duitstalige Gemeenschap’. Artikel 56, § 1, van het decreet van 25 mei 2009 stelt dat in uitvoering van zijn artikel 6, tweede lid,³⁶ een decreet begrotingsfondsen kan oprichten door ontvangsten aan bepaalde uitgaven toe te wijzen en dat in dat geval de vastleggings- en ordonnanceringskredieten als variabele kredieten worden aangeduid.

In het ontworpen, artikel 2, § 1, van het decreet van 17 januari 1994 worden bepaalde uitgaven opgesomd waarvoor de ontvangsten van dat begrotingsfonds kunnen worden aangewend namelijk de toekenning van terugbetaalbare renteloze leningen aan de in het ontworpen artikel 2, § 1, 1° tot 4°, opgesomde instellingen. De ontworpen §§ 2 en volgende regelen de procedure voor de toekenning van deze leningen en de voorwaarden die daarmee gepaard gaan.

Het ontworpen artikel 2, § 1, lijkt enkel te regelen in welke gevallen de middelen van het ‘Fonds voor de financiering van terugbetaalbare premies, kredieten en participaties’ gebruikt kunnen worden voor de toekenning van terugbetaalbare renteloze leningen “voor zover de mogelijke uitgaven wegens hun bestemming niet eerder onder een ander begrotingsfonds moeten worden ingeschreven”. Aldus rijst de vraag of de middelen van het Fonds ook kunnen worden aangewend voor uitgaven, *in casu* renteloze leningen, die zijn ingeschreven op een krediet

³⁶ “Artikel 6 Universaliteit

De gezamenlijke ontvangsten dienen ter dekking van de gezamenlijke uitgaven.

De ontvangsten mogen voor bepaalde doeleinden worden bestemd voor zover een decreet daarin voorziet.”

van de algemene uitgavenbegroting, en indien die vraag positief moet worden beantwoord of zulks niet in strijd is met het zogeheten specialiteitsbeginsel³⁷.

2.2. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“Die Bemerkung ist korrekt. Wir schlagen vor §1 um einen Bezug auf den Allgemeinen Ausgabenhaushalt zu ergänzen.”

2.3. Het ontworpen artikel 2, § 1, dient bijgevolg zo te worden geformuleerd dat hiermee rekening wordt gehouden. Concreet moeten de uitgaven die ten laste van dit begrotingsfonds komen specifiek worden aangewezen. Immers, begrotingsfondsen vormen de uitzondering op de begrotingsregel dat de gezamenlijke ontvangsten dienen ter dekking van de gezamenlijke uitgaven³⁸.

3. In het ontworpen artikel 2, § 1, van het decreet van 17 januari 1994 worden een aantal nieuwe uitgaven door middel van het toekennen van een renteloze lening gekoppeld aan de ontvangsten van het begrotingsfonds, die zijn omschreven in artikel 1, § 2, van het decreet van 17 januari 1994. De overige paragrafen van artikel 2, hebben betrekking op de voorwaarden en de procedure waaronder die renteloze leningen kunnen worden toegekend. In het bij artikel 85 van het voorontwerp ontworpen artikel 3 van het decreet van 17 januari 1994 worden evenwel nog een aantal andere uitgaven opgesomd waarvoor de ontvangsten van het begrotingsfonds kunnen worden aangewend. De vraag rijst of het ter wille van de duidelijkheid niet aangewezen is om in artikel 2 van het decreet van 17 januari 1994, zoals doorgaans het geval is bij de regeling van een begrotingsfonds, alle uitgaven waarvoor de ontvangsten van het begrotingsfonds kunnen worden aangewend op te sommen en te groeperen en om vervolgens in artikel 3 nader te regelen onder welke voorwaarden de terugbetaalbare renteloze leningen, vermeld in artikel 2, kunnen worden toegekend.

³⁷ Het in artikel 180, tweede lid, van de Grondwet verwoorde specialiteitsbeginsel geldt evenzeer voor de Duitstalige Gemeenschap. Artikel 10, § 1, eerste lid, van de Wet van 16 mei 2003 ‘tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof’ luidt immers als volgt:

“Het Rekenhof is belast met de controle van de algemene boekhouding en de begrotingsboekhouding van de in artikel 2 bedoelde gemeenschappen en gewesten. Het waakt ervoor dat geen krediet van de uitgaven der begroting wordt overschreden en dat geen overschrijving plaatsheeft.”

³⁸ Artikel 6, eerste lid van het decreet van 25 mei 2009 ‘houdende het financieel reglement van de Duitstalige Gemeenschap’.

CHAPITRE 6 – DISPOSITIONS FINALES

Ce chapitre n'appelle aucune observation.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Eline YOSHIMI

Pierre LEFRANC

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Béatrice DRAPIER FACCO

Patrick RONVAUX

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Annemie GOOSSENS

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Anne-Catherine VAN GEERSDAELE

Bernard BLERO

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Wouter PAS